

AMICULU SCÓLEI

fóia pentru naintarea invetiamentului si a educatiunei
la Romani.

Ese la fiacare dóue septemani odata, Sambat'a. — Pretiulu abonamentului pentru provinciile austriace: pe anu 4 fior., pe siése luni 2 fior. 25 cr.; — éra pentru Romani'a: pe anu 30 piastrii (lei), si pe semestru 16 piastrii. — Pentru inseratiuni se vor respunde 5 cr. de serie. — Abonarea se face la postele c. r. si pela DD. corespondinti, si la tóte libreriele.

Insciintiare de prenumeratiune

l a

A m i c u l u S c ó l e i

pe anulu alu VI. 1865.

Aflandu-ne tarę aprópe de incheierea anului curentu, ne tienemu de detoria a aduce a-minte cititorilor nostri inoirea abonamentelor lor.

Credintiosu programei statorite la inceputu, „Amiculu Scólei“ va continuá a esí si d' aci 'n colo si a staruí cá se multumésca asteptarile onór publicu in modulu posibilu.

Desí acésta fóia nu-si schimba intru nimica tendinti'a nici pe viitoriu, totusi in privinti'a modalitatii esírei suntemu siliti a face óre-care schimbari.

De o parte caci totu mai multu se inmultiesce numerulu doritorilor de a capetá Amiculu Scólei in fascióre, éra de alt'a, si mai vertosu, caci natur'a celora lalte ocupatiuni ale redactoru-lui lui prelinde acést'a, fói'a nóstra se va impartesí celitoriloru pe anu'u 1865 in brosiure de cate 5 cóle la fiacare 2 luni, tienéndu-si si pe mai departe forma'ulu de pana acum. Cu totulu voru aparé asiadara in anulu viitoriu 6 fascióre, in 28. Februariu, 30. Aprile, 30. Iunia, 31. Augustu, 31. Octobre si 31. Decembre, formandu la olalta unu tomu nedespártitu de 30 cóle.

Pretiulu remane cá pan' acum, adica pentru provinciile austriace pe anu 4 fi. si pe 6 luni 2 fi. 25 cr., ér pentru Romani'a pe anu 30 lei si pe semestru 16 lei. Abonarea se face prin epistole francate la postele c. r. si pela DD. corespondinti, cum si la tóte libreriele. Dela 10 esemplare se va dá unulu rabatu.

Pentru cá se ne putemu de timpuriu orientá cu tiparirea esemplareloru, onor. cititori sunt rugati a grabí de timpuriu cu inoirea abonamintelor.

Dandu din parte-ne asigurarea, ca fói'a nóstra in anulu viitoriu va aduce numai materii alese si va staruí in totu-deun'a a fi unu bunu conductoru alu invetiatorului prin stancile grelei sale chiamari, cum si unu indreptariu alu parintiloru si educatoriloru in marea opera a educatiunei tinerimei nóstre: speramu totu odata, ca nici in viitoriu nu ne va lipsí spriginirea asteptata

Sibiiu, 1. Decembre 1864

Editor'a „Amicului Scólei.“

Form'a dialogica de invetiatura.

Dialogu va se dica intrevorbire séu schimbarea de diceri scurte intre dóue ori trei persóne spre a-si impartesi unei altei'a cugetele, parerile si simtiemintele asupra unui obiectu óre-carele. Marii invetiati ai lumii Socrate, Plato, Xenofonu, Cicerone si altii s'au folositu de dialogu cu cele mai bune rezultate. Catu pentru invetiatoriu dialogulu sta in punerea de intrebari corespundetóre si desvoltatóre, spre a luminá pe scolarii sei asupra unui obiectu de invetiatura séu adica, ce totu atata insemnéza, spre a indreptá pe scolariu prin intrevorbiri bine ordinate la aflarea de sine a unui adeveru óre-carele.

Metód'a dialogica se imparte in dóue alte forme adica catechetica si socratica. De multe ori aceste dóue forme se privescu de un'a si aceeasi, cu tóte ca nu sunt totu una. Form'a catechetica sta in aceea, ca invetiatorulu face pe invetiacelu a intielege unu anumitu adeveru prin intrebari si raspunsuri; in sa cea socratica sta in aceea, ca docintele face pe invetiacelu a aflá elu de sine unu adeveru lui necunoscutu, prin intrevorbiri bine-ordinate.

Sfer'a socraticii cuprinde intregu invetiamentulu de limba, mai cu sama acea parte, ce are d'a face cu definitiuni, cu insemnamintele diferite, cu destingerea ideiloru inrudite. Catechisarea se aplica mai vertosu la invetiarea religiunii si are de scopu a desceptá concepte religióse prin unu síru de intrebari si de a convinge pe pruncu despre adeveru. Atatu la socratisare catu la catechisare docintele are a tiené in vedere urmatórele regule: 1. Insusiesceti deplinu obiectulu ce vrei a-lu tractá socratice ori catechetice; asiadara se nu-ti lipsésca materialulu cerutu spre chiarificarea lui; asiédia obiectulu in ordine buna, adica fati o dispusetiune si precugeta bine in care modu mai usóru se póte face elu cunoscutu scolariloru. Se punemu, ca unu docinte voiesce a dá scolariloru sei o idea despre »patima (pasiune).« Mai antaiu insusi invetiatorulu trebe se-si slatorésca unu conceptu despre acést'a. Asiadara: »patim'a este fia-ce afeptiune care predomina sufletulu si-lu tiene in stare suferitóre.« Aici ne face trebuintia de adunarea unui materialu cam cá urmatóru: »Óre-cine are o aplecare atatu de mare spre joculu in carti, in catu crede ca nu mai e in stare de a se opune. La acést'a asiadara joculu de carti i s'au prefacutu in patima. — Cine are patim'a baniloru, folosesce tóta ocasiunea, chiaru si in modu nelegalu necuviosu, nedreptu, de a se inavuti cu acestu metalu

nobilu, fara de a face o intrebuintiare buna de elu; ilu costa multa ostenéla de a-si invinge aplicarea spre banu. Cine are patim'a íbetiei se duce óresicum chiaru preste voi'a lui la beutura si prelanga tóta bun'a dictare a mintii sanetóse, elu nu simte in sine putere de ajunsu spre a se opune acestei aplecari periculóse a lui.« etc. etc. Cam de acestu materialu se aiba invetiatorulu spre a invederá si chiarificá o idea. —

A dóu'a regula e: Se fii deprinsu in formarea de intrebari bune si se scii a folosi raspunsurile scolariloru spre scopulu teu. Nu ne e scopulu a desfasiurá aici in tóta intinderea insustatiele unei intrebari bune; cu alta ocasiune pare-ni-se amu mai fostu vorbitu noi de acést'a. De catu aici avemú numai atat'a se adaugemu in asta privire, ca intrebarea trebue a fi amesurata putintiei scolariloru, ea se fia desteptatóre, atragétóre. Ce atinge de raspunsuri ele potu fi séu bune séu rele. La raspunsurile nenimerite se cere neapertatu o purtare si tractare intielépta din partea invetiatorulu. O imputare, ori infruntare desmémentátóre ar gresi totu scopulu nostru. Baiatulu trebue in tóta liniscea facutu atentu la gresiél'a din raspunsu si a-lu convinge despre neadeverulu seu.

Dupa premiterea acestor'a se facemu o mica incercare despre tratarea temei de mai sus in scóla, dupa form'a amintita.

Se-mi spuna totu insulu aceea ce-i place se face mai bucurosu (cu ce se ocupa mai placutu.) Copii dau la asta intrebare diferite raspunsuri. Noi conti-uamu:

Daca lui Petru i place tare se citésca, ce va face elu mai de multe ori? De pe ce ai puté dara cunósce ca unu copilu citeste bucurosu? (Candu ilu vedu desu cu cartea in mana).

De pe ce ai cunósce pe unu copilu ca scrie, ca computa bucurosu. Cu o vorba de pe ce se cunosce, ca ce face cutare mai bucurosu?

Mai spuneti unele cu cari sciti ca ómeniloru celoru crescuti le place a se cuprinde.

Unii iubescu joculu de carti; de aceea de cate ori au timpu liberu i vedi la més'a de carti. — De unde vine ca cate unu omu se ocupa mai cu sama cu cutare si cutare lucru? (Vine de acolo ca-i face placere, ca iubescu acelu lucru etc.)

Asiá e: »Fia-ce omu se ocupa mai bucurosu cu aceea spre ce are aplecare.«

Ce amu disu acum? Mai repetati odata. —

Asiá dara de-ce citește cate unu copilu cu atát'a placere? De ce altulu scrie asiá de bucurosu?

De ce vii tu, cum 'te vedu, bucurosu la scóla?

Respundeti-mi in dćeri cá urmatóarele: Eu mergu la scóla de aceea, fiinduca amu cea mai mare aplicare la acest'a (copii dicu intocma).

Cine are o aplicare mai mare la cititu? Acela care numai candu si candu se mai uita in carte, ori acela pe care mai totu-deun'a ilu vedi cu e a-mana?

Ce s'au disu acuma? (Acela pe care mai de multe ori lu-vedi cu cartea amana are mare aplecare spre cititu).

Aplicati acésta dísa asupra cártierului, asupra be-tivului. Dela ce nu se póte lipsi unu cártieru (ju-catoriu in carti)? Ce doresce cu ferbintiéla avarulu (sgércitulu)? Iubitorulu de marire? Prin ce vedescu ei aceea? Potu-se ci opune aplacarii loru? Cum e asiadara aplecarea loru, de órece nu i se potu improtivi? (mare, multu tieitóre).

Asiá e, acum ascultati: „o aplecare ori pofta asiá de mare, carei nu ne putemu improtivi, se numesce patima, ori cu alta vorba pasiune. Spuneti acésta intocma precum amu díso eu. Tu, acum tu, acum tu, etc.

Asia dar' esplicati-mi ce e patim'a? Spune unele esemple, ca nescine face ceva cu patima. Nicolitia iubiá atatu de multu sániatulu, in catu de l' ar fi lasatu de dimineti'a pana séra s'ar fi totu saniatu, fara se mai mannce si macaru de aru fi inghiaciatu de frigu; cum se sania ácestu copilu? (cu patima). Aduceti-mi si voi alte inten.plari asemene, de cari sciti si le vedeti insi-ve. Scrieti fia-care pe tablit'a lui definitiunea patimeii.

In asemenea modu trebe a se aduce scolarii la intielege-rea ori-carui lucru; caci ceea ce spunu copii fara a 'ntielege, nu se póte numi invetiatura.

Cele mai interesante din caletoriele in aeru.

Este de comunu cunoscutu, ca ómenii inca in tim-pii cei mai vechi, au avutu dorirea, de a se inaltia in aeru, asemenea paseriloru, si ca dupa mai multe incer-cari, sau aflatu adeveratele midilóce, de a se inaltia catra nuori. —

Fratii Stefanu si Iosifu Montgolfier fura primii inventatori ai balonului in a. 1782, dara acesti'a folo-siau astfelu de balóne, care numai prin aceea se inal-tiau, ca subtieau aerulu ce se aflá in balonu mai tare

cá celu de afara. Spre scopulu acest'a, se puneau in-giurulu unei usítie a balonului trentie muicte, dup' a- ceea se aprindeau intrensulu nesce paie.

Déca intrunu spatiu óre care se aprinde focu, ae-rulu aflatoriu in acelu spatiu se mistue, si fiindu ca nu póte intrá asia curendu altu aeru próspetu din afara, asiá se subtie totu mai tare celu din launtru. Atari balóne, in cari se subtie aerulu se numesce dupre in-ventatori Montgolfierice.

Se afli si alte balone, cari se folosescu dupa alta metoda. Se inaltia fórté iute, insa suntu si cele mai periculóse, si se numesce Charliérice. Aceste nu se inaltia prin ajutorulu paeloru séu alu rasinei; ci fiindu ca suntu facute de materie tare, se umplu cu gasu i-drógenicu, si asiá se inaltia. Englesulu Cavendish a facutu in a. 1766 cea mai importanta inventiune, ca a-deca gasulu acest'a e de 10—12 óri mai usioru cá ae-rulu atmosfericu. Aci inse trebe sa se padiasca fórté tare cá se nu se faca focu sub globulu acest'a colo-salu plinu de materie ardiatore, caci totu aceea se póte intemplá, ce s'ar intimplá, facundu focu sub unu ma-gazinu cu érbá de pusica. In anulu 1783 unu profe-soru in Paris, anume Charles, slobodí unu balonu plinu cu atare gasu, carele in trei minute se sui o distantia de 3000 urme, apoi cadiu lunga unu satu dupa ce s'a ruptu putintelu, aprópe la doue mile de Paris. Nisce tierani se aflau la lucru pe campu candu cadiu „ani-malulu acestu mare.“ — Ei temenduse, aruncara mai antáiu cu pietri, dara nu vediura nece unu semnu de viétia. Unii diceau ca trebe se fia mortu, si cutediara a se apropiá, detera cu piciórele in masina; unulu mai cu coragiu viri nasulu in launtru, dara fiindu-ca ga-sulu acela erá fórté puturosu, nu putu suferi, de unde apoi tieranii se intarira in credintia, ca besti'a a putre-ditu, daca nu cumva va fi chiaru draculu. I-si luara inim'a in dinti, trasera monstrulu in satu unde. pop'a, carele audise in diurnale despre balonu, le esplicá lu-crulu si-i linisci.

Prin cercarile profesorulu Charles si ale lui Pilatre de Roziere, inca in finea secululu precedentu se nascu o astfelu de placere pentru calatoriele aerene, in catu in a. 1785, se întreprinsera de feliurite persóne preste 40 de calatorii. Aeronauticii calatorira prin tieri si a-retara art'a loru, ma incepura a dá aeronanticei in-semnetate chiaru fabulósá.

Se credea ca inventiunea acésta va schimbá totu viitorulu, inse se insielara. Insusi ómenii de capacitate, cum a fostu Benjamin Francinu, fu trasu in valulu a-

cest'a de feliurite sperantie. Se dicea adeca, ca rebelele se voru decide mai usioru prin influinti'a balonului. puscandu, spionandu, aruncandu bombe si grante — de susu; ba inca se voru si luptá pre .susu. Feliurite intipuri — si faceau omenii, in sa altii judecára mai seriosu lucrulu. Blanchard cercá mai antaiu a trece canalulu din Angli'a la Franti'a, ceea ce i si succese in 7. Ianuariu 1785, favoritu fiindu de ventu.

Crosbie se inaltia din Dublinu in susu cá se tréca preste canalu la Holyhead, ventulu in sa-lu intorse inapoi si gondol'a cadiu pe mare, dara gondol'a lui servi totu odata cá vasu de apa, si asiá in midiloculu furtunei ajunse la tiermii Irlandei.

Lalande, Garnerin si contele Zambeceari, fura cu tempu cei mai renumiti aeronautici. Cestu din urma in a. 1803 se inaltia din Bologna asiá de susu, in catu-i degerara 3 degete, ajungandu in sfer'a ghiatiei. Elu cadiu inpreuna cu consocii, in marea adriatica, de unde fura scapati dela perire de unu corabieriu. Balonulu in sa dupa ce trecu preste Itali'a si marea adriatica, ajunse in Bosni'a unde cadiu lunga fortareti'a turcesca Vihacs, aci fu taiatu totu bucati din partea comandantului fortaretiei si impartitu cá Talisman intre oficiri.

Fisiculu Gay = Lussac, se inaltia la o inaltime de 21,000 urme, mai susu adeca cá Cimborasso.

S'a facutu mai multe calatorii pana acuma, de si nu se póte dice ca aeronautic'a a facutu progresu mare. In vér'a anului 1862 se inaltia aeronautulu Regenti si cu Pitschner in Berlin. La scoborire, remase balonulu acatiatu in drotu, tocma candu se apropiá locomotiv'a; numai cu greutate se oprí carulu si ómenii se eliberara din gondola, scapandui de pericolu.

In Notingham se intempla cunoscutului aeronautu Coxvell in 24. Augustu 1863 o nenorocire. Sér'a la 6 óre voi sa se inaltie intr'unu balonu nou, inse din óre-care dificultati-i ocupá altulu loculu. Mr. Chambers, avendu cunoscentie aeronautice se puse in loculu lui Coxvell, si se inaltia: Aspectatorii urmarira cu ochii balonulu, pana ce trecu in nuori, in sa nu multu dupa aceea-lu zarira éra si apropiinduse cu o intime ne indatinata, de pamentu. Unii alergara in directiunea, in care l'a vediutu cadíndu, si ajunsera tocma candu atinse pamentulu. Gondol'a cadiendu cu o intime mare pe pamentu sarí éra si in susu de mai multe urme. Nenorocitul aeronautu jacea in gondola, tinendu in gura o naframa carele dupa vreo dóue respiratiuni a trecutulu eternitate. S'a aflatu cadavrulu cu mai multe cóste rupte ceea cei causá mórtea. Mr. Coxvell, esplicá intempla-

rea asiá: dupa ce balonulu ajunse prin nuori in sfer'a solara, gasulu se intinse, si curse prin ventilulu de siguritate. Mr. Chambresu, cá se nu traga in pieptui astfelu de gasu, — si-astupá gur'a cu o naframa, cercandu a delaturá pericululu prin deschiderea ventilului de susu. Ametíndu de tari'a gasului cadiu in gondola, tragendu si ati'a ce erá legata cu ventilulu de susu, asiá in catu acest'a se deschise de totu si esi totu gasulu. Deca ati'a nu ar' fi fostu legata de man'a aeronautului, ventilulu s'ar fi inchisu de sine éra si, si asiá gondol'a n'ar fi cadiutu cu acea iutime.

In tempulu mai nou s'a facutu cercari cá si balónele se se carmuiesca prin ajutoriulu visleloru; in sa fara succesu; caci vislele suntu bune in apa cá midilocu mai desu de catu aerulu.

Renumitul aeronautu alu presintelui Green, documentá, ca tóte midilócele artificióse nu ajuta nimicu pentru indreptarea balonului, ci omulu póte se ajunga la unu locu anumitu, déca va luá in bagare de séma directiunea in care bate ventulu. Ventulu sufla de sup'a nostra dupa diferite strate de nuori in diferite directiuni. Elu cautá cele mai potrivite, seu combiná din doue séu trei directiuni ale ventului ce suflau in anghiu, directiunea ce-i trebuia, si asiá facu pana acumu la 400 de caletorii in aeru.

In vér'a a. 1863 intreprinse Green o caletorie din Hamburg, carea durá 35 minute, dupa ce ajunse o inaltime de 6000' cadiu lá satulu Rainville. Tieranii din satu barbati, femei, betrani, cugetandu ca s'a intemplat o nenorocire, alergara cu totii cá se le dea pasageriloru ajutoriu, si asiá trasera balonulu in josu ne potendu audí strigatulu celoru din launtru. Green in sa si tienu presentia si in momentulu acest'a criticu si cercá se deschida ventilulu, cá se ésa gasulu, si asiá bagára de séma si tieranii, lasandu balonulu, esi gasulu si scapara toti sanatosi. Unulu dintre tierani se incurcá din nebagare de séma in funii, si fu inaltiatu cam la 10 urme ceea ce facu risu celoru lalti.

Este o caracteristica a frantiosiloru, de a face larma mare despre tóte intreprinderile. O scóla aeronautica fu ridicata in 1794 carea numerá 60 elevi, unu directoru si unu sub-directoru; in sa nu durá multu.

In tomn'a a. 1863 se latí in Parisu o placere deosebita de a navigá in aeru, dela care-si acceptau minuni, ce intreceau cu multu mai presusu calatoriile lui Green. Intreprindatoriulu fu unu fotografu, anume Nadar in Paris. Unu barbatu, carele prin ocupatiunea s'a deveni la avere mare. Balonulu lui avea o inaltime

de mai multe sute de urme. Proviantu si tóte comoditatile se aflau in gondola, cá candu cele 15 persóne anuntiate ar' voi se întreprinda o calatoria mai îndelungata. In giurulu balonului acestui colosalu, inotá unu altu balonu mai micu, cá unu trabantu, plinu cu gasu ce erá de lipsa pentru celu mare. Balonulu portá unu salonu cu cabinete, o atetia fotografica si o tipografi'a.

In fine in Septembrie 1863 între o multime de poporu, plecá. Diurnalele ne spunu acést'a asiá. Astadi dupa amédi cam pela 4 óre se înaltia balonulu giganticu, pe care-lu conducea fotografulu Nadar. Pana se înaltia ceva dela pamentu avú óre cari greutati, insa îndata-si luá aventu si porni preste Paris. Marimea balonului e cam aceea a palatului bursei, carele in cateva clipito -si pierdù din marimea lui atat'a, in catu pareu numai cá o casa de gradina. Gondol'a pareu numai cá unu scrimu; ómenii pareu întrensulu numai cá nesce papusi. Balonulu luá directiunea dela Sudvestu catra nordu, ostu. Unu altu corespondinte scrie: Se aflau ca la $\frac{1}{2}$ milionu de ómeni pe campulu lui Marte. Calatori'a balonului fu preparata pentru mai multe dile; — unspredece pasagiri se aflau in gondola; puterea balonului erá cu multu mai mare. Balonulu avea 90' in diametru, de care erá legatu o gondola de marimea unei case mici, cuprindiatóre de 4 cabinete si unu podu de supra, cu totul la 180 urme înaltime. Dupa cum speréza D. Nadar balonulu acést'a se fia celu din urma, pentru cá elu-si promite celu mai splendidu succesu cu alte modele de balonu. Nici o caletorie nu s'a întreprinsu pana acum cu mai mare sperantie de catu acést'a. Intre pasageri se aflau printi si princese, însuflétiti cu totii de o placere straordinara.

Dupa ce se înaltia balonulu la o distantia, din tóte partile se vedeau munti colosali de nuori, in forme fantastice de feliurite colori, ce se întreceau un'a cu alta in frumusetia. La $8\frac{1}{2}$ óre ajunse o înaltime de 1500 metre, sórele luminá inca balonulu, precumu si nuorii, ce se aflau fórte de parte sub densulu. Calatorii aveau o nespusa placere, a vedea balonulu iluminatu de desuptu; uitanduse in josu vedeau o mare întunecata de nuori, ce pareu inspaimantátóre.

De desuptu nópte, desupra radiele sórelui jocau pe nuori cá in trunu topasu.

Dupa ce trecura prin cele supreme strate de nuori, balonulu se abatu într'o parte, nimeni insa nu se spariá, ci cu totii strigara: „insusu, voimu se ne suimu catu scar'a lui Iacobi.“ Toti insa erau plini de apa, fora

cá se fi plouatu; nuorii insa fura asiá de desi, incatu pareau ca trecu prin apa. De aci se coborira in diosu. Candu se apropiara de pamentu, prim'a anghira se rupse si cas'a de lemnu a balonului, in carea se aflau calatorii se resturná si mai multe de 20 minutu s'a tãritu pe diosu. Ori si cine-si pote inchipui in ce stare se aflau aeronauticii nostri. Fia-care se prinsera de cate o funia de carea se tienea din tóte poterile. Plagele ce le capatara fia-care suntu asiá de ne însemnate, incatu nu merita nece a mai vorbi, chiaru femeele se aratara fórte curagióse, între care prince'sa de la Tour d' Auvergne a aratatu mai multu curagiu si sange rece. Nadar voindu cá se îngrijesca de dens'a i-díse: „pléca la postulu dumitale cá capitanu, fie-care la postulu seu, eu remanu la alu mieu.“ Cu tóte ca de mai multe ori se tranti cas'a de pamentu, totu nu se sparse nimicu in launtru. Pasagierii luara cu sine 37 butelii de vinu, si nici un'a nu se sparse, pe care le golira dupa ce se scoborira din gondola. Dupa ce se oprí de totu balonulu, adunara pe tieranii din giuru si dusera pasageri împreuna cu balonulu in satulu celu mai de aprópe (Bercy). Nadar, principele Sayn = Vittgenstein si alti trei pornira îndata catra Paris.

Pe candu in Germani'a se serbá, serbatórea in memori'a resbelului liberarei, in 18. Octobre se înaltia din campulu lui Marte in Paris, éra balonulu lui Nadar, pela 5 óre dupa amédi. In casuli'a aternata de balonu se aflau 9 persóne. La începutu calatori'a mergea bine in directiune nordu-ostica. Balonulu se tienea in o înaltime mai de diosu cá se nu se piérda gasulu. Calatorii-si petreceau fórte bine, veselinduse cu beuturi; pe pamentu puteau deosebí riuri, munti, paduri, vedeau lun'a luminandu in unele parti, scrieau de acolo epistole mici, strigau etc. In diminétia dilei urmatóre se aflau de supr'a Olandei, dara fiendu obositi si imputinanduse si proviantulu de gasu se lasara díosu. Prim'a cercare de a se oprí nu succese, anghir'a se rupse împreuna cu funiile de cari erau legate ventilele; si asiá pierdura tóta caru'a balonului. Tenerului Godard-i succese, cu pericolulu vietiei a se sui pe balonu la o înaltime de 180' si deschise ventilulu. Nemtii vediura balonulu la $\frac{1}{2}$ 7 óre dimineti'a in 19. Octobre preste Bentheim, la 9 óre preste Vehrenberg. La 6 óre in aceea di-lu vediura la Diepholz, mai tardiu la Nienburg. Aci balonulu trecu pre desupr'a caselor. Pasagirii cercara alu oprí, slobodira o alta anghira, carea cadíu in cas'a din gradina a unui palarieniu, funi'a se rupse in lungime de 80 urme. Balonulu trecu la Hanovera, unde

aprópe de cas'a unui paditoriu se loví de drotulu telegrafului, patru fire de drotu si trei stalpi se rupsera. Balonulu la Vólpe se inaltia érase atata, catu trecea preste pomi, insa in tienaturile vaste la Lichtenmoor se lasa pe pamentu. In acesta calatoria se periclitara mai multi calatori. Nadar si-rupse picioarele, femeea lui fu strevita; numai unulu scapà sanatosu.

In Americ'a inca se intreprinsera atari calatorii. Aeronautulu Iohn Steiner descrie aventur'a sa in nouri in chipulu urmatoriu.

In an. 1863 la 3 óre dupa prandiu se inaltia la Camden in Nev = lersy. Nici unu nuoru nu éra in firmamentu. Totu mai susu se inaltia balonulu pana ce ajunse la o inaltime de 8000 urme unde se oprí si inotá in nemarginit'a mare de aeru. Prospectulu celu mai minunatu. Riuri pe cari se zareau naile cá nescie jocarii ale copiiloru. In ostu se vedea Oceanulu atlanticu. Cufundatu in atari meditatiuni, aude aeronautulu unu tunetu spre vestu. De parte la orisonu se inaltiau muntii de nuori carii se luminau de fulgere, se apropiá o fortuna. Cuprinsu de curiositate Steiner, voi se veda odata fulgerulu si tunetulu sub sine, arunca din balastu si se inaltia pana la 12000' Receal'a aci éra fórté simtita, furtun'a se apropiá totu mai tare, tunetulu vuiuá infricosiatu in urechile singurei hintie vie in inspaimantatórea pustietate aerica. O frica mare-lu cuprinse, nesciindu ce se faca, scoboriseva la pamentu inainte de alu cuprinde furtun'a, séu nu, cu tóte cá acum éra tardiu, caci elementele se infuriara deja, si nu avea in catro decatu sa se tiena de supr'a nuoriloru. De desuptulu lui nu vedea altu ceva, de catu o mare ferbenda incatu-i venea ametiala. Din candu in candu, arunca furtun'a spum'a ferbatóre cá nescie munti in susu. Se parea cá nisce munti de nea ce se inaltiau, pentru cá sa se scobóre éra. Nu se póte asemaná cu nimic'a vidibilu pe pamentu. Nu potú insa remanea multu tempu numai cá simplu spectatoru. Balonulu incepú se se cobóre, in urm'a frigului, si cu densulu si scadea si curagiulu aeronautului; furtun'a venia totu mai aprópe, tunete infricosiate insociá calatori'a acést'a in diosu. Acumu éra cuprinsu de unu intunerecu mare, nu potea se védia nice balonulu, fara numai la lumin'a fulgeriloru; insa nece acést'a nu durà multu, caci lumin'a electrica éra asiá de cu potere, incatu-lu orbí de totu. Pe langa aceste incepú ai curge sánge pe nasu si urechi. Balonulu se portá in cóce si in colo, pana candu semtí plói'a; trebuiá acum se fia aprópe de pamentu. Ochii-si capatara poterea loru érase, vediú sub

densulu arbori. Se prinse cu amendoue manile de funia, acceptandu lovitur'a cea mare, ce avea se suferé, ajungandu la pamentu, ceea ce si urmá in pucine secunde si inca asiá de tare, cá Steiner fu aruncatu de parte de pamentu. Candu-si veni in ori se aflá in cas'a unui plantagieriu.

Green intreprinse in a. 1836 doue calatorii, un'a cu 12 persóne, éra alt'a cu 7 persone, si care fú cea mai insemnata calatorie a lui. Balonulu fu implutu dela 7 óre pana la 1, dupa amedi. In gondola se aflá cá la 18 máji greutate, tóte cele necesarii. Nece o calatoria nu s'a intreprinsu cu unu asiá mare balonu. Elu éra facutu din catifea rosia si galbina. 60 urme inaltu, 51 urme latu, cuprindietoriu de 85,000 urme patrate. In midilodulu gondolei se aflá o anghira cu o funia de 1000'. Balonulu, funiile, proviantulu si calatorii cu totulu avea o greutate de 4000 Z ; balonulu singuru costá 15000 fi. umplatur'a lui 1200 fi.

Dupa o óra plecà in directiune ostica, pana scapà din vedere. Ventulu suflá in directiunea acést'a, insa pre la 3 óre incepu altu ventu catra nordu, si Green dete unu semiu áretandu locuitoriloru de sub elu, cá merge din Angli'a. Semnulu acest'a fu de focu, carele tienú cá la 10 minute, de unde apoi se latí fam'a despre unu meteoru, cu cód'a rotunda. In 10 minute trecú preste canalu, apoi peste Tiér'a de diosu (Niederlanda) preste Prusi'a renana, demaneti'a la 7 $\frac{1}{2}$ ajunsera la Dillhausen unde debarcara naegatorii; si asiá facura in 14 $\frac{1}{2}$ óre peste mari si tieri o cale mai multu de 180 óre.

Ce ar' fi disu betranii, ce ar' fi disu Omeru, ce ar' fi cantatu elu, candu s'ar' fi intemplatu, atari lucruri ne-audite in tempulu acel'a, candu ori si ce lucru strordinariu se socotiá de minuni.

Spiritului omului-i succede si lucruri ne audite, staruintia trebue si tóte se invingú.

Unu tractatu despre crescerea adevératu crescinesca a tinerimei in scól'a populara.

(Urmare.)

Despre pregatirea invetiatoriului spre predarea lectiunei.

De si latírea cunoscintieloru proprii privitóre la studiulu religiunei e totu-odata si o pregatire pentru predarea religiunei si fie ce inaintare in acést'a cunoscintia ii va prinde fórté bine invetiatoriului la invetiarea eleviloru sei; totusi acést'a pregatire nu póte

fi de ajunsu nici unui invetiatoriu mai vechiu, cu catu mai pucinu unui teneru, ci e neaparatu de trebuintia o pregatire speciala, care trebuie se premérge fia-carei prelegeri. Acésta pregatire ar trebui sa se faca asiá:

1. Mai antaiu invetiatoriulu hotarindusi lectiunea ce are a o predá in ór'a viitóre are a cugeta despre aceea atata pana candu au, patrunsu cu desavarsire cuprinderea ei; spre acestu scopu se-si puna invatiatoriulu urmatóarele intrebari:

- a) In care legatura sta acésta lectiune cu cea trecuta si cea venitóre?
- b) Care sunt punctele cele de capetenie in acesta lectiune? Si in ce legatura stau acelea? Care ar fi dara coprinsulu intregului pensu.
- c) Intieles-amu adeveratu, chiaru si temeinicu tóta lectiunea?

Intemplantuse ca pre lenga tóta seriós'a cugetare a materiei tractande, se fie invatiatoriulu la indoieála despre cunoscerea adeveratului intielesu, si ne aflandu nici o deslusire mai chiara in asta privintia, atunci de catu se aproprie acesta invatiaceiloru in intielesu debiu s'au falsu, o cu multu mai bine a nu spune mai multu de catu afla in carte. —

Mai de parte intrebe-se invetiatorulu:

- d) Óre cunoscú legatur'a istorica a citatelorú din s, scriptura ce se punu in respunsu spre argumentarea cutarui adeveru.
- e) Cunoscú drépt'a lorú aplicare la aceea invetiatura, spre acarui intarire servescu?
- f) Fire-asiu in stare acelea a le parenti bine, fiindu din istoria biblica?
- g) Amu cunoscúntia chiara despre acele s. locuri. despre timpulu in care s'au intemplatú óre care fapta, despre moravurile si obiceiurile timpiloru acelorá, in catu se fiu in stare a le chiarificá spre intielegerea eleviloru mei?

2. In pregatirea acesta speciala nu vine la intrebare ca cumu are invatiatoriulu de a si deslusi lectiunea pentru pricepera sa proprie; ci mai multu ca cumu o ar putea mai lesne aduce in pricepera scolariloru, spre care scopu are invatiatoriulu de asi deslegá urmatóarele intrebari:

- a) Cumu se ar poté deosebi felituritele concepte a le unei lectiuni?
- b) Prin ce esemple, esterióre, asemanari s. a. s'ar' poté face scolariloru o inchipuire chiara, despre adeverulu abstractu alu unei lectiuni?
- c) Óre cumu m'-asiu esprimá in explicarea ace-

lora, cá se fiu intielesu de toti scolaru pana la cei mai slabuti?

- d) Nu se-ar' potea óre explicá invetiatur'a acestei lectiuni si la vointi'a copiiloru, si cumu asi poté face inim'a lorú primitóre spre pázirea aceleia?
- e) Cumu 'mi potú castigá convingerea, ca scolarii au cuprinsu si intielesu totu ce amu propusu si cumu asiu pune intrebarea?

Tóte intrebarile ce are invetiatoriulu de a le propune nu se potú sci inainte, in sa ca cumu si despre ce este de a intrebá, trebuie mai nainte cugetatu.

Multe s'ar' mai poté dice aici; in sa acelea fiindu secundarie si de multe ori ne prevediute se lasa la sirguinti'a si pricéperea invetiatoriului. —

Despre dedarea timpuria o scolariloru la o viétia religiosa.

Dedarea prunciloru la o viétia religiosa, carea e asiá dicéndu piétra fundamentale si finale a intregului invetiamentu relig. fú si mai este si astadi de multi pétra din vedere, séu reu intielesu.

Multi invetiatori suntú de parere, cumca omulu indata cunósce ce e bunu, si urméza aceleia, si asiá cugeta a fi facutu destulu, invetiandu pre scolarii si adeverurile si preceptele religiunei. Acestia retacescu fórté in parerea lorú, pentru ca dupa invatiatur'a s. scripturi omulu prin peccatulu mostenitu are dóue vointie, un'a buna, alta rea, si elu de si cunósce binele totusi face improtiv'a aceluia; dreptu aceea numai cu invatiarea religiunei mai dícu odata nu s'a folositu pruncii nimica, si pana candu la esersarea séu practizarea religiunei nu se va pune o asemenea, séu mai mare simlntia ca la insasi invetiarea, pana atunci, nu vomu avé tinerimea nóstra crescuta in intielesulu iuvetiaturei cu care atata timpu le spargemu capu. —

Cá midilóce de care se ar poté si trebuie a-se serví invatiatoriulu la dedarea prunciloru spre o viétia religiosa ar fi de insemnatu.

I. Rogatiunea cea conscintiósá.

II. Impartásirea la servitiu D-dieéscu.

III. Désa impartesire de sfintele taine a pocaintiei si a euharistiei. —

Rogatiunea dupa invatiatur'a mantuitoriului e innaltiarea mentei si a animei catra D-dieu prea marindulu pentru covarsirile sale, multiamindui pentru facerile de bine primite, si rogandulu pentru trebuintiele fítóre; precumu fie-care omu la inceperea veri carui lucru chiama ajutoriulu lui D-dieu, tocma in asemenea mo-

sura e datoriu si invatiatoriulu din preuna cu scolarii sei la inceperea lucrului a chemá ajutoriulu lui D-dieu, caci, „unde nu zidesce dlu cas'a, lucra ómenii indisiertu,“ si asiá dar' e fórte de lipsa se premérge rugatiunea.—

Si anumitu aceea, care e mai potrivita pentru acesta imprejurare, precumu imperate cerescu si alte.—

Dar' pentru cá rogatiunea se aiba efectulu doritu, trebuie invatiatoriulu se fia bagatoriu de séma ca aceea sa se rostésca tare, inse nu sberandu, incetu sau raru dar' nu trandavu, asemenea si in privinti'a portarei din afara a baetiloru, trebuie hotaritu, ca rugatiunea are sa se faca totu-deuna standu dreptu ne-cautandu cu ochii indrépt'a si stang'a si cu manile incrucisiate.

Ér' invatiatoriulu se stea totu-deuna la rogatiune inaintea baetiloru in aceea positie, ce o cere singuru dela densi. —

Absenti'a invatiatoriului de la rogatiune, séu incredintiarea aceleia unui ori carui altu scolariu, ar aduce fórte mare dauna rogatiunei, pentru ca prea lesne se póte, cá baetii in nefinti'a de fatia a invatiatoriului, sa abuzeze de increderea ce li s'a datu, si asiá un; strigandu altii rogandu-se si ér' altii chiar inganandu ar desfintí rogatiunea, si n'ar avea nici o evlavie. —

Impartasirea la servitiulu Dumnediescu.

Legea D-diésca si besericésca paruncesce, cá fiecare crestinu se merge in tóta duminec'a si serbetórea la besereca, si acolo se asculte D-diésc'a slujba cu credintia si evlavie, multiamindu cerescului parinte pentru binefacerile primite si rogandulu pentru spriginirea si ajutoriulu in viitoriu; acésta porunca si lege se tiene si de scóla, cu atata mai vertosu, cu catu acésta invatianduse in scóla, trebuie si implinita, si credu ca acésta porunca se respectéza mai in totu loculu, numai modulu séu form'a, in care se ducu sau cercetéza scolarii beserec'a nu e pretutinde asemenea; caci unii invatiatori ducu cu sene pre baetii la beserica, dara altii ii lasa a veni cu parentii loru. Eu inasa asi fi de parere, ca pruncii in tóta dumineca si serbetórea sa se adune la scóla si de acolo insociti de invatiatoriulu doi cate doi in linisce se mérga la s. besereca celu putienu la inceperea sftei liturgii; venindu in besereca sa se asedie in réndu cate 5—6, de unde se nu fie iertatu a esi, presupunendu ca baetii sciú cantá, pana la finitulu sântului servitiu, dupa care iésa in ordine afara. —

Pentru cá baetii in biserica sa se pórté cu evlavie, trebuie invatiatoriulu sa le aduca de multe ori aminte,

si mai alesu in tractarea catechismului, ca ce este besereca si pre cine avemu noi de fatia acolo, si afara de aceea trebuie aspru a se opri vorb'a sau risulu si ori si ce sgomotu in beserica. Pazindu acestea invatiatori cu acuratetia, baetii nunumai ca de fric'a invetiatoriului, ci din dragostea catra D-dieu vorpazi bun'a cuviintia, si se vor portá cu evlavie in beserica si prin urmare acolo unde baetii de scóla voru aretá in beserica o astfeliu de portare se póte dice ca invetiatur'a religiunei au produsu efectulu doritu. Cu durere trebuie sa marturisescu ca fórte in putiene locuri amu aflatu o partare evlavióse a tenerimei, caci de si mergu din scóla insociti de invatiatoriulu, si in mai multe locuri numai singuri, acolo ajungandu, se asiadia dupa cumu le vine. (Vá urmá).

Sciri scolastice.

— (Causa scolare) Posesorii magiari in cotelu cetatei de balta, in frunte cu contele F. B. — ni spune „Kol. Közl.“ — au tienutu adunare in caus'a scolare in 22 I. tr. la D. San-Martinu, la care au luat parte si invetiatorii. Credemu cá asemene adunari nu ni-arú stricá nici nóa, pentru cá se nu asteptamu tóte candu de la guvernú candu de la diecesa; noi suntemu mai aprópe de noi, si d' aceea potemu sci mai bine cá ce ni lipsesce. C.

Varietati.

Feodor'a.

Erá in a. 1812, candu Napoleon in fruntea armatei sale celei victorioase mergea catra Moscua si intrá in capital'a imperiului, amenintiendu cetatea cea frumósa de langa Neva, care fu fundata de Petru celu mare, acá resiedinti'a imperatului Alesandru. Comandantele c. tatiei Rostopcinu, cuprinsu de amóre pentru patrie, dete focu cetatíei causandu prin aceea multa stricatiune Francesiloru. Erá unu momentu infricosiatu a te uitá, cumu locuitorii cetatiei, alungati din locuintiele lorú, care parte ardeau, parte arse se surpara, erau siliti a fugí, luandusi cu sine ce mai poté scapá din furi'a elementului.

In midiloculu acestui tumultu, fiic'a unui negutatoriu avutu, abea de 10. ani, se rataci si se pierdù. Parasita, inghiatiata, alergá pe utilile ce mai remasera ne arse. Tatalu si mam'a ei perira, si nimeni nu voiá se-si faca mila de dîns'a; inoptase si ea totu pe utilia; diu'a urmatóre incepea dejá, si Feodor'a nu-si capatá pe nimeni, cá se o duca sub vre unu coperisiu. Obosita, flamanda o gasira la usi'a unei biserici cufundata intr'unu somnu afundu. De siguru nu s'ar fi mai desceptatu, mórtea o ar' fi coprinsu, deca nu o preocupétia, francesca, care-si asiediasse siatr'a langa usi'a bisericei, cá se vendea mancare soldatiloru, patrinsa de mil'a copilei, aducandusi amente de ai sei, o luá la sine ocupandui loculu de a adou'a muma.

Candu Napoleon se întórse cu armat'a trebui se parasésca si preocupéti'a Moscua. Feodor'a plecá si ea cu armat'a francesca. Acú fiacare-si póte inchipuì, ce a pututu suferi unu copilu de o etate asiá frageta — La trecerea preste Berezin'a avù nenorocirea de asi pierde pe binefacatorea s'a. Acú biat'a copila perdiendusi si adou'a mama, se vediù din nou parasita. Totusi ea ajunse cu unu despartimentu de armata francesca pana in Poloni'a, mai multi din socii ei de calatoria murira pe drumu, rapiti de fóm'e si de frigu, cei lalti unulu cate unulu se inprasciara, nici unulu nu se interesá de altulu, fiacare cugetá numai la sine. In o dî restulu trupeii aceia trecù prin o padure; fulgi desi de nea cadeau pe pámentu, drumulu se facù totu mai ostenicioeu. Soldatii dupa o osteneala, carea le stórse cele din urma poteri, silira a esì din padure, cugetandu ca vor dá de vre unu satu, unde se póta capatá mancare; dara beat'a copila, ne potendu urmá omeniloru, remase singura in padure. — In starea ast'a demna de plansu, asceptá beat'a copila, ca póte se vina cineva, care se o scape; insa catra séra o spaima o cuprinse, candu vediu unu ursu venindu asupr'a ei. Cerca se fuga insa nu putu din cauza ca frigulu

intiepenise tóte membrele; abea mai potea stá pe picióre. Tocmai candu ursulu voi se sara asuprai atunci — i tramisa ceriulu unu liberatoriu; caci candu se repedí besti'a asupr'a ei, atunci o trasnitura de pusica, o intinse la pámentu. O mare compatimire coprinse pe streinu candu vediù copil'a in ametiela, si din minutulu acel'a — i fù nu numai liberatoriulu, ci totu odata si binefacatoriulu ei.

Erá unu nobilu polonu, a nume Polovsky. Acest'a scóse din traist'a lui pane si vinu si-i dete copilei, dupa aceea o luá de mana si o duse la sani'a lui, cu carea dupa o ora ajunse la castelu. Aci afla copil'a primirea cea mai umava si din partea fameei nobilului, sub acareii conducere uitá curendu tóte suferintiele. Istori'a ei misicá animele amendurora, si promisera ai fi in locu de tata si mama, ceea ce si implinira conscientiosu. Multi ani trecura fora a potea aflá ceva despre parintii Feodorei, in decursulu caror'a copil'a crescù si se facu o ju-na demna de tóta amórea, ajungendu la maturitate atatu corporala catu si spirituala, caci nimicu nu crutiara benefacatorii ei pentru cultivarea ei. Ea numerá acumu 15. ani. In fiacare anu Polovsky serbá diu'a liberarei ei. Diu'a acest'a veni si in anulu acest'a. Feodor'a siedea intre parintii ei si le nará istori'a sea cea tragica a prunciei sele, multiumindule pentru multele binefaceri ce a primitu dela densii, candu de odata se audí o pocnitura de pusica nu departe de palatu.

Afara batea unu ventu infricosiatu umplandu aerulu de neu'a ce o maná in tóte partile in catu nu putei vedea inaintea ochiloru nici de trei pasi.

De siguru e unu calatoriu, ce s'a ratacitu si cere ajutoriu seau póte animalele selbatice a navalitu asuprai, caci nimeni nu póte se fi esitu la vînatu numai din placere pe tempulu acest'a, díse Polovsky, si numai de catu dete ordinu servitoriloru se caute pe acelu nenorocitu, pu-

nennduse in fruntea loru si conducendui catra acea parte a padurei, din carea audise pusicatur'a. Curendu se reintórse. Servitorii aduceau pe tragatóre pe unu omu, carele la cea dintaiu privire — se cunoscu ca e rusu. Feodor'a se bucurá fórté potendu salutá in acel'a pe unu compatriotu. Se ruga dara cá sei concéda ai legá dens'a ran'a si sei pórté de grije.

In scurtu tempu se vindecá rusulu intr'ata-t'a, de potea multimi nobilitoru ómeni, carii-lu primira si-lu grigira, comunicandule urmatórele: Eu sum unu negutiatoriu din Moscu'a. Am intreprinsu o calatoria la Varsiovi'a. Inainte in-sa de a plecá de acolo, voii se cautu pre unu nobilu ce nu locuesce de parte. In armata cu o pusica luaiu drumulu pe diosu catra castelulu seu. Aci amu intardiatu. Ningea tare afara, si asiá mam ratacitu. In zadaru me cercaiu a aflá drumulu adevératu, cautandu incóce si in-colo, pana ce vediu doi ómeni venindu catra mine, pe carii iam rogatu se me indrepte. In linisce asceptamu respunsu, in-sa ei deodata se repedira asuprami, me trantira si-mi luara pucinii bani cei avému la mine. Eu strigaiu. O pocnitura de pistolu me capacità, ca voiescu se me omóre.

Pe candu istorisea, Feodor'a jienù ochii atíntati asupra-i. I se pareá ca cunosce óre care trasuri in faci'a lui, fora cá sesi póta aduce a-mente unde se le fi vedíutu. Inima-i batea tare si sentiá o atragere catra densulu.

Polovsky-lu roga sei spuna ceva si despre arderea Moscuei.

Streinulu se pareá ca semte o repumnantia a inplini acést'a rogare, caci nararea i erá grea. Dela unu tempu inceptu, in-se pe candu istorisea tragedi'a focului in mai multe renduri vocea-i prodá miscarea cea vie a spiritului seu. Candu inceptu a descrie nenorocirea sea propria, riuri de lacrami curgea din ochii lui.

Dupa mai multe oftari inceptu asiá:

A! foculu acela infricosiatu mi a rapitu nu

numai o parte a averei mele, ci si odorulu celu mai pretiosu tóta speranti'a mea. Pe candu feme-i'a mea in tumultulu acela aduná lucrurile cele mai de pretiu de prin casa, ne pierduramu uniculu copilu, atunci de 6. ani. Guvernant'a-lu luá cu sene cá se-lu duca in cas'a unui amicu, carele locuíá in o ulitia mai ferita unde nu ajunsese foculu. Dara nece guvernant'a nece copilulu nu se mai aflara. Tóte cautaturile dupa ce trecu furi'a elementului, fura in zadaru. De buna sema -sia aflu mormentu sub derimaturile vre unei zidiri.

La cuvintele acestea, Feodor'a, carea ascultase cu mare atentiune tóte amenuntele nararei, nu mai potù stapani misicarea sentiului seu, ci cuprinse pe streinu pe dupa capu si-i strigá: „O tatalu meu, tata“!

Erá o scena patrundiatóre. Aci nu e in stare pen'a a descrie bucuri'a si fericirea ce o sentiá tat'a si copil'a in momentulu revederii. Se póte pune ori si cine in posetiunea loru.

Dupa ce trecura cele din taiu momente patrundiatóre de anima, narà si Feodor'a patimile sele si ingrigirea provedintiei; dara cu ce caldura, cu ce simtíminte nobile si misicatóre de spiritu enera tatalui seu tóte bine facerile ce le primi din man'a nobilului polonu si a femeiei sele, ce primire amicabile si parintésca a avutu, ingrijindu de dens'a cá de copilulu loru.

Dupa cateva dile raa'a negutiatorului rusu fu vindecata. Elu trebuia se parasésca castelulu lui Polovsky, urmandui si Feodor'a. Despartirea fu de totu gelnica. Nu erá necesitate de nece o asigurare, ca amórea ce o sentiá pentru binefacatorii ei, nu se va sterge nece odata in pieptulu Feodorei.

Feodor'a si tatalu ei ajunsera la Moscua. Reintórcerea loru causá o mirare p'acuta. Pentru mam'a Feodorei fu viatia noua.

Spre cea mai mare bucuria a parintiloru, unu barbatu bravu ceru man'a Feodorei, ascurandu sórtea ferice viitóre a fiicei loru in

modulu acest'a, lasanduo sub unu scutu siguru candu voru tree lá cele eterne. Barbatulu Feodorei erá unu oficiru de rangu inaltu in armat'a rusa, carele locuía in Moscu'a.

Trecura 10. ani, candu se revoltà Poloni'a. Nicolae, imperatulu tutuloru Rusiloru, tramise unu corpu de armata, cá se aduca la supunere acésta natiune eroica. Finitulu acelui resbelu e cunoscutu. Barbatulu Feodorei inca merse cu acestu scopu la resbelu, urmandui si ea. Fora cá se amintimu aci tóte scenele acelui resbelu, spunemu numai, ca Varsiovi'a fu luata cu asaltu. In diu'a aceea caditura morti mii de rusi si poloni. Catra séra cercetara oficirii armatei invingátore campulu de batalia, adunendu corpurile invingatoriloru si ale invinsiloru la unu locu. Plinu de compatimire, barbatulu Feodorei, ordina, cá sa duca in spitalele campestre, si cele din cetate, pe toti cei ce mai áveau viétia. Dupa ordinulu acest'a, voindu ca se parasesca campulu plangerei, observa intre mai multe cadavre, pe care tocma voiá se le inmormentedie unu oficiu polonu, alu [carui pieptu erá plenu de orduri. Crediù intrensulu inca unu semnu de viétia, pentru aceea ordinà cá selu duca tocmai in aceea casa, in carea se aflá si Feodor'a. Tóte micilócele fura intrebuintiate cá se-lu aduca éراسi la viétia. Cu incetulu se desceptá din letargi'a sea si deschise ochii. Feodor'a tocmai se aflá lenga patulu lui. Odata dete unu típetu si se lasà pe capulu betranului patientu, cunoscandu in trensulu pe tatalu ei, nobilulu polonu.

Polovsky revindecatu de ran'a sea, scapà din pericolulu mortii, cá se dea dă altulu mai mare. Numele lui stá scrisu intre cei condemnatu, la esilu, intre aceia, carii áveau de asi asteptá sórtea loru cea trista trimisi fiindu in Siberi'a, de cumuva cadeau in manile rusiloru. Aflandu Feodor'a acést'a, indata porni la imperatulu, — i cuprinse petiórele, cerendu mila pentru Polovsky. Nicolae misicatu de nararea si rogarea Feodorei — lu-eliberà.

O vrabia pedepsita.

(Fabula)

Mai multe vrabii navalira asupra unui cuibu de rondunea, carele erá asediatu sub strasin'a unui turnu inaltu. Dupa o lupta infricosiata, ce durà mai multe óre, pana ce intunecá le succese vrabiiloru a scóte afara pe rondunea si a luá in posesiunea loru cuibulu. In auror'a dílei urmátore, cutediara rondunelele cá se atace pe vrabiile victoriose; la atacu sburara o multime de paseri si de un'a si de ceea lalta parte. Lupt'a era intradeveru fórte sangerósa, éra pentru privitorii, carii se adunara, spre a privi resbelulu acestoru popora, o privelisce fórte atragátore. Dupa o lupta mai multu de doue óre, navalira rondunelele in cuiburile loru, si intr'o clipita, aruncara afara pe o vrabia ce erá in launtru cuibului. Dara ce minune! — Vrabia aruncata afara a remasu spansurata cu capulu in tr'unu peru de calu si aterná in cóce si in colo cá o diumetate de cotu sub cuibu. Cele lalte vrabii nu se mai cercau a cuceri a dou'a óre cuibulu, ci cu tótele se pusera se scape pe sóci'a loru; se cercara in totu modulu cá se o scape, insa tóta ostenél'a loru remasa fora succésu. Cu rusine se vediura silite a parasí campulu de bataia, si de aci inainte nu se mai cercara a conturbá pe rondunele in posesiunea cuiburiloru loru. Vrabia remasa insa multu tempu spensurata, pana ce unu falcone séu alta pasere rapace o scapá pentru totu de un'a din farci.

Stiuc'a si verdetele.

(Fabula)

In tr'unu riu se jocá unu verdete fora grige, sarindu une ori dupa musculitiile ce áveau nenorocirea de a cadea in apa; de altu mintrelea nu facea nimenu nice nnu reu, ci inotá voiosu prin undele line a le apei limpedi. Sér'a se apropiá si pescii cei mai mari se inaltiau si se cufundau, pentru cá se-si capete nutrimentulu. Intre acestia aparú si o stiuca mare, uriciosa. Pescii cei mici cunosceau cu totii pe acestu inimicu alu loru si fugira cu totii, carii in catrau potura. Numai verdetele nu se conturbà in joculu lui, cá candu n'ar' avea de stiuca nece o temere. Ast'a facù pe stiuca sa se mania fórte, fienduca ea cugetá ca verdetele vrea se-si ridia de ea, sciinduca pescii cei mici se inprascia in tóte partile indata ce apare ea si asia erá de parere ca verdetele nu are respectu de ea. In mania dara, se repedí asupra verdetelui, cá se-lu inghitia, dara verdetele fugí iute in ceea parte. Cu pucinu inainte de ast'a intinsese unu pescariu, la gur'a unui paréu, ce se

versá in riulu acel'a mreji'a sa. Ast'a o vediù stiuc'a si cugetá, ca va fi vre unu ánghiu, care erá fôrte po-trivitu, cá se póta prinde pe bietulu verdete si se-lu inghit'a. Se repedi iarasi asupr'a lui, considerandulu de inimicu, si atat'a -- lu alungá in cóce si in colo, pana ce verdetele nu mai avea in catrau, ci se vediu nevoitu se inóte in saculu intinsu alu pescariului.

A ha! acú esci alu meu, strigá batjocorindu stiuc'a, acú numi vei mai scapá. Fugi acú si-ti mantuesce vié-ti'a. Verdetele începú a tremurá de frica, pe candu stiuc'a, acu, acú stá se sara asuprai si selu imbuce. In starea acesta verdetele nu mai sciá ce se faca, si vrendu ne vrendu trebuia se se cufunde. Inimiculu lui -- i urmá, si pareá ca se desfatédia de fric'a ce-lu cuprinse pe miculu animalu, -- strigandu: „ticalosule totu mai tare te cufundi, si fiindu ca nu-te mai pot; reintórce, gatescete, caci -- ti s'a apropiatu finitulu.“ Ea díse si se repedi. Verdetele inotá iate si mai a-fundu, si gasi din intemplanre, o gaura in sacu, prin carea scapá din cursa. Elu erá acum liberu. Perse-cutoreá lui nu mai putea se-lu mai urmarésca; se su-ciá in cóce si in colo, se repediá asupra sacului, cá se-lu rupa, in sa fara succesu, caci cu catu se batea elu mai tare, cu atat'a saculu se strangea. Verdete-lui-i se facú mila de inimiculu seu, si inotá ingiurulu sacului cá se afe vre o gaura, prin carea se scape si stiuc'a, tóte in sa remase zadarnice. Prin larm'a ce causá stiuc'a in apa, se adunara multi pesci, cari nu-o prea compatimeau. --

Crapulu strigá: „Nu strica nimica, caci mi-a man-catu pe fiulu meu.“ --

„Mie mia inghitú pe frate meu,“ strigá unu altu pesce.

„Mie mi-a rapitu de sute de ori bucatele mele,“ díse típariulu.

„Ba ga'ta se me inghitia si pe mine“ -- strigá bie-tulu verdete. --

Stiuc'a moraiá de ciuda; -- si cascá gur'a si rodea cu dintii sei cei ageri, cá se rupa saculu. Toti pesci, strigara: fugiti! ca de va scapá, suntemu cu totii per-duti. --

Candu rodea stiuc'a la sacu, vine pescariulu, trage afara din apa saculu, si candu vediù stiuc'a o bine-ventá. Pescariulu se duse cu stiuc'a, éra verdetele díse catra ocii sei: De ast'a am scapatu acú; ca a rutu se me

mance, me persecutá fora mila, acú trebuie se san-gere ea.

Asia e, respunsera cei lalti pesci, »cine sapa gróp'a altuia, cade singuru in ea.“

Anuntiu de carti.

- Reformele Romaniloru, séu colectiune de tóte le-gile si regulamentele introduse in administra-ti'a Romaniei dela 1859 Ianuariu pona la 1861 Octomvriu de I. Brezoianu, Bucuresci 1864. 6. 20
- Adunare der Rugatiunile cele mai trebuinciose fie-carui crestin de DD. Dionisie Traianopoleos, locot. epise. Ruzeu. Bucuresci. . . 1. 70
- A Román nép és ügye. Védelmezve a magyar idő-szaki sajtó terén, az ország gyűlési szósze-ken. Zelistyei Wład Alajos, Krassó megye nagy zorlenezi kerületének. az 1848/49 és 1861 évi ország-gyűlésen volt képviselője ál-tal. Lugoson. 1863 . . . 1. 20
- Peregrinulu transelvanu sau Epistole scrise din tiere straine unui amicu in patria, de la an. 1835 pana inchisive 1848. Sibiiu 1864. 80 cr.
- Colectiune mica de novelle, traduse de Georgu Ruscanescu, Cernauti. 1864 . . . 1. 50
- Dorulu, cullegere de cantece nationale si populare. Editiunea V. Bucuresci 1864 . . . 80 cr
- Tesauru de monumente istorice pentru Romania de A. Papiu Ilarianu. Tomu I. si II. fiecare tomu 10 f
- Istorria generala a Daciei, sau a Transilvaniei, tierei muntenesi si a Moldovei de Dionisiu Fotino, tradusu de Georg Sion. Bucuresci 1860 . . . 5 fi.
- Istori'a Tierci Romanesci de frati Tunuzli trad. de G. Sion. Bucuresci 1863 . . . 1 fi.
- Din Poesiile lui G. Sion. Bucuresci 1857. . . 1. 60
- Suvenire de calatoria in Basarabia meridionala, de G. Sion. Bucuresci 1857. . . 30 cr.

Calindare romanesci pe anulu 1865.

- Calendaru istoricu si popularu, cu unu premiu de 1 ta-blou „Mórtea lui Mihaiu Vitézulu.“ Bucuresci 1 fi.
- Calindaru pentru toti, cu 4 ilustratiuni: Ioanu Cousa I Elena, Ciosca si Iancu. Bucuresci . . . 1 fi.
- Calendarulu literariu si umoristicu, desenal de Alexandre. Bucuresci . . . 1 fi.
- Amiculu Poporului de V. Romanu, cu unu premiu „Curtea de Argesiu“ Sibiiu . . . 50 cr
- Calend. pentru poporulu rom. de G. Baritiu. Brasiovu 25
- Calindariulu umoristului cu ilustratiuni de G. Ar-deleanu si I. Vulcanu. Pesta . . . 30 cr.
- Calindariu din tipografi'a diecesana. Sibiiu . . . 22 cr.
- Calindariu „ „ lu' G. de Closius Sibiiu 24 cr.
- Calinderu de parete Bucuresci . . . 20 cr.

S. Filtsch,
tipografu si librariu.